

EBH2002. 630

Nem jár el a legnagyobb gondossággal és körültekintéssel az az orvos, aki nem végzi el azokat a vizsgálatokat, amelyek alapján megalapozottan lehet dönteni a császármetszés szükségességéről, ezért az ebből eredő kárt a kórház köteles megtéríteni. (Ptk. 339. §, 348. §, 1972. évi II. tv. 43. §)

Az I. és a III. r. felperesek házastársak, gyermekük a II. r. felperes 1997. május 16-án született az I. r. alperes kórházban. A felperesek a kártérítés megfizetésére irányuló keresetüket az I. r. alperessel szemben arra alapították, hogy a II. r. felperes súlyos, egész életére kiható, maradandó egészségkárosodását - amely a család életét is hátrányosan befolyásolja - az okozta, hogy az I. r. alperes orvosa nem a tőle elvárható gondossággal és körültekintéssel járt el a terhességvizsgálás és a szülés során. Az I. és a II. r. felperesek a II. r. alperesre kiterjesztett keresetükben annak megállapítását kérték, hogy megsértette a személyhez fűződő jogukat, mert a II. r. alperes az általa készített szakvéleményhez jogellenesen használta fel az I. és a II. r. felperesek orvosi dokumentációját.

Az alperesek és az érdeklőkben beavatkozó biztosító a kereset elutasítását kérték. Az I. r. alperes azzal védekezett, hogy a terhességvizsgálás során a szükséges vizsgálatokat elvégezte, és az anya szülés előtti kórházi felvétele napján 20 óraker végzett CTG jó eredményére, a 22 óraker történt burokrepesztéskor talált tiszta magzatvízre és a jó szívhangokra tekintettel a szülés módjának megválasztásánál és levezetésénél is megfelelően járt el. Azt elismerte, hogy a fejtető tartást a kitolási szakban nem diagnosztizálta, de ez nem indokolta, hogy kizárólag császármetszést lehetett volna alkalmazni. A nem valódi túlfordás, a megnyugtató magzati állapot, a megindult és jó dinamikájú szülés nem volt indikációja a császármetszésnek.

A II. r. alperes arra hivatkozott, hogy az orvosi dokumentumok a per során, jogszerűen kerültek az alperes beavatkozójának (az I. r. alperes felelősségbiztosítójának) a birtokába, és azokat személyazonosításra alkalmatlan módon - csak a név kezdőbetűit jelezve - kapta meg, így jogsértést nem követett el az iratok felhasználásával.

Az elsőfokú bíróság a közbenső ítéletében megállapította az I. r. alperes kártérítési felelősségét az 1997. május 16-án született II. r. felperes egészségkárosodásával kapcsolatban. Megállapította továbbá, hogy a II. r. alperes megsértette az I. és a II. r. felperesek személyhez fűződő jogát, amikor felhasználta jogellenesen az orvosi dokumentációjukat a szakvélemény elkészítéséhez és a II. r. alperest a további jogsértéstől eltiltotta.

Az elsőfokú közbenső ítélet indokolása szerint a kirendelt igazságügyi orvosszakértő kiegészített szakvéleménye alapján megállapítható, hogy a II. r. felperes egészségkárosodását a huzamos ideig fennálló, részleges oxigénhiányos állapot okozta. Ehhez az vezetett, hogy az I. r. alperes orvosa nem ismerte fel a magzati veszélyeztetettséget, annak ellenére, hogy a terhességi hetek, majd a szülés idején készült kardiográfiai leletek erre utaltak. Az elsőfokú közbenső ítélet szerint a kardiográfias kép értékelése diagnosztikus tévedésen alapult, a CTG vizsgálat hiánya pedig hozzájárult ahhoz, hogy a II. r. felperes egészségkárosodását nem ismerték fel. Nem figyeltek fel továbbá a túlfordás jeleire, amely tény megállapítható a SOTE I. számú Gyermekklinikájának vizsgálata alapján. Ha pedig a II. r. alperes szakvéleményében foglaltak valóságosak, és a szülés várható időpontját bizonytalanná tette, hogy az I. r. felperes csak a terhesség 27. hetében jelent meg a gondozáson, még jobban kellett volna figyelni az orvosnak a túlfordás, illetőleg a túlfordás kizárására utaló körülményekre. A szülés levezetése során a császármetszés több relatív indikáció együttes értékelése alapján elrendelhető lett volna. Az I. r. alperesnek a nyakra csavarodott köldökzsinórból adódó oxigénhiány keletkezésére utaló védekezését a SOTE I. számú Gyermekklinikájának a metabolikus vérsavasodással kapcsolatos megállapítása kizárja. Az elsőfokú közbenső ítélet az I. r. alperes mulasztásának tartja, hogy az orvosi dokumentáció hiányos, és több ponton ellentmondásos. Nem róta azonban az I. r. alperes terhére a méhlazító adását, a sikertelen intubációs kísérletet és a flowmetriás vizsgálat elmulasztását.

A II. r. alperes jogsértését az elsőfokú közbenső ítélet azért állapította meg, mert az egészségügyi adatokat - személyazonosító adatok nélkül is - magántitoknak tekintette, amelyeket az érintettek hozzájárulása nélkül felhasználni nem lehet, és ez független attól, hogy a felperesek vagy hozzátartozóik egy tévéműsorban, nyilvánosság előtt az üggyel kapcsolatban milyen nyilatkozatokat tesznek.

A közbenső ítélet megváltoztatása és a kereset elutasítása érdekében a beavatkozó (az I. r. alperes felelősségbiztosítója) fellebbezett. A személyhez fűződő jog megsértése kapcsán azzal érvelt, hogy egy televíziós műsorban, nagy nyilvánosság előtt már ismertetett adatoknak a II. r. alperes általi megismerése nem valósíthat meg jogsértést, figyelemmel arra is, hogy az a személyazonosításra alkalmatlan módon történt. Az elsőfokú bíróság indokolatlanul mellőzte az ezzel kapcsolatos bizonyítást, és nem vette figyelembe azt sem, hogy az I. r. felperes orvosi dokumentációját a hozzájárulásával küldték meg a kórház felelősségbiztosítójának, ugyanakkor minden

szülészeti peres anyagról orvosi-jogi tudományos feldolgozás készül, és ez az eljárás megfelel az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről és védelméről szóló 1997. évi XLVII. törvény (a továbbiakban: Eatv.) 21. §-ában foglaltaknak.

Az I. r. alperes kártérítési felelősségét a fellebbezés szerint megállapítani azért nem lehet, mert a kirendelt igazságügyi szakértő szakvéleménye nem aggálytalan, és indokolt az ETTIB felülvéleményének beszerzése több okból is. Mindenekelőtt a kardiográfiás leletek nem utaltak beavatkozást igénylő magzati állapotra. A peranyagban elfekvő vélemények a kardiográf regisztrátumokra, a magzat megnyugtató vagy nem megnyugtató állapotára ellentmondásos megállapításokat tesznek. E körben a kirendelt szakértő a tényállítást kellően nem támasztotta alá, ezért a diagnosztikus tévedés megállapítására nincs kellő alap, illetőleg annak felróhatóságát a bíróság nem vizsgálta.

Tény továbbá, hogy ahol az I-II. r. alperesek CTG-t említenek, azon a kardiográf vizsgálatokat kell érteni. Lényeges azonban, hogy ha a szívgörbe frekvenciája normál értékek közötti, akkor a fájások megfigyelésének, illetőleg regisztrációjának nincs jelentősége, és figyelembe kell venni azt, hogy a szakértő szerint a kardiográf is jelezhet oxigénhiányra utaló állapotot.

A terminus túllépés kapcsán a bizonytalanság kialakulásában az I. r. felperes hatott közre, a szükséges vizsgálatokat (UH, NST) azonban elvégezték és a flowmetriás vizsgálat is megtörtént, de a kirendelt szakértő az utóbbi leletnek csak a tényét és nem a tartalmát értékelte. A fellebbezés utal arra, hogy a felperesek által becsatolt orvosi iratok nem tartalmaznak valódi túlhordásra (meconiumra) utaló adatokat, azt pedig, hogy az újszülött tüdejének egy része légtelen volt, nem is értékelték.

A beavatkozó álláspontja szerint a metabolikus acidosis nem mond ellent annak, hogy az oxigénhiányos állapot a nyakra csavarodó köldökzsinór miatt is kialakulhatott. Kifogásolta a beavatkozó továbbá, hogy az elsőfokú bíróság a II. r. alperes szakvéleményét értékelte, azonban erre nézve a II. r. alperest nem hallgatta meg és nem indokolta, hogy az alperesek beavatkozójának szakorvosi véleményében, az általa felkért igazságügyi orvosszakértői véleményben foglaltakat miért nem fogadja el.

A felperesek dr. F. J. szakorvosi véleményének becsatolásával fellebbezési ellenkérelmükben az elsőfokú közbenső ítélet helybenhagyását kérték. A felperesek utaltak arra, hogy a II. r. alperes személyhez fűződő jogsértése - figyelemmel az irányadó jogszabályi rendelkezésekre - bizonyított volt a perben és a televíziós műsor tényének ügydöntő szerepe nincs. Az I. r. alperes kártérítő felelősségét pedig a kirendelt szakértő aggálytalan szakvéleménye alapján az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, és döntését kellően meg is indokolta.

A beavatkozó fellebbezése a II. r. alperes tekintetében alapos, míg egyebekben alaptalan.

Az I. r. alperes kártérítő felelőssége

A Ptk. 339. §-ának (1) bekezdése és a Pp. 164. §-ának (1) bekezdése alapján a felpereseket terhelte annak bizonyítása, hogy a II. r. felperes károsodása az I. r. alperes jogellenes magatartásával okozati összefüggésben következett be. Az I. r. alperes a kártérítő felelősség alól azzal mentheti ki magát, ha bizonyítja - figyelemmel a káresemény idején hatályos, az egészségügyről szóló 1972. évi II. törvény (Eü. tv.) 43. §-ának (1) és (2) bekezdésében foglaltakra - hogy a legnagyobb gondossággal és körültekintéssel járt el.

A beavatkozó a fellebbezésében arra hivatkozott, hogy a kardiográfiás leletek a CTG hiánya, a túlhordásra utaló jelek, a flowmetriás vizsgálat eredménye és a metabolikus acidosis következményeinek tekintetében az elsőfokú közbenső ítélet megállapításai megalapozatlanok, és indokolt a felülvélemény beszerzése a perben. A beavatkozó álláspontja nem helytálló. Az elsőfokú bíróság az ítékezése alapjául elfogadta a Budapesti Igazságügyi Orvosszakértői Intézet többször kiegészített szakvéleményét, amelyet a Legfelsőbb Bíróság is aggálytalanak tartott. A szakvélemény kitért a felek által becsatolt magánszakértői véleményekben foglaltakra, illetőleg a magánszakértőknek az IOI véleményére adott észrevételeit is figyelembe vette és kellő indokát adta annak, hogy az I. r. alperesnek mely mulasztásai állnak okozati összefüggésben a II. r. felperes egészségkárosodásának bekövetkezésével. Mindezt azzal, hogy az I. r. alperes hibájából hiányos és ellentmondásos orvosi dokumentációk miatt a rendelkezésre álló adatok, bizonyítékok alapján kellett állást foglalni az említett kérdésben.

A Legfelsőbb Bíróság egyetért az elsőfokú közbenső ítélet indokolásával a tekintetben, hogy a szülés várható időpontja meghatározásának bizonytalansága esetén - függetlenül attól, hogy ebben az I. r. felperes miként hatott közre - az orvosnak nagyobb körültekintéssel kellett volna vizsgálnia az esetleges túlhordásra utaló jeleket az összes elvégzett vizsgálat eredményének egybevetése alapján. Az igazságügyi orvosszakértő kellően alátámasztott véleménye alapján alappal állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a terhesség alatt és a szülés alatt a kardiográf által mutatott oscillációs beszűkülés magzati veszélyeztetettségre utalt. A kardiográf lelete önmagában is, az előzmények ismeretében pedig még inkább felvetették a CTG vizsgálat elvégzésének szükségességét, amelynek elmaradása mulasztás. Megállapítható tehát, hogy a magzat tényleges veszélyeztetettsége ellenére maradt el a vizsgálatokban való továbblépés, jóllehet a legnagyobb gondosság és körültekintés követelménye ezt indokolta.

Az a tény, hogy az oxigénhiányos állapotot a nyakra csavarodó köldökzsinór okozta volna, nem bizonyított a perben. Az IOI szakvéleményének kiegészítésében (2000. január 14.) utalt arra, hogy a magzati szív és keringés egyszeri köldökzsinór meghúzódnás esetén a kórlapban leírt mértékben (Apgar 1.) ekkora károsodást még nem okozott, ha előtte teljesen intakt magzati keringést észleltek. A teljes leszorítás csak akkor okoz keringés-összeomlást, és ennek megfelelő agyi károsodást, ha az időben elhúzódó. A szülés elhúzódása miatt felmerült a császármetszés elrendelésének szükségessége, illetőleg elvetésének indokoltsága. Az I. r. felperes terhessége és szülése alatt felmerült körülmények, amelyeket az elsőfokú közbenső ítélet felsorolt, ha önállóan nem is, de együttes értékelésük mellett a császármetszés elrendelésének szükségességét felvethették. E körben az I. r. alperes kimentése kapcsán a bíróságnak nem csak azt kell vizsgálnia, hogy a felmerült tények, illetőleg a hiányos és ellentmondásos dokumentációból kikövetkeztethető körülmények alapján az I. r. alperesnek a császármetszést kellett-e választania, hanem azt is figyelembe kell vennie, hogy az I. r. alperesnek a kártérítő felelősség alóli kimentéshez szükséges legnagyobb gondossága és körültekintése akkor állapítható meg, ha bizonyított, hogy elvégzett minden olyan vizsgálatot, amelynek eredményei alapján alappal dönthet a relatív indikációk tekintetében a császármetszés elrendelésének szükségességéről, illetőleg annak elvetéséről. Az adott esetben az I. r. alperes felelősségét önmagában nem a diagnosztikus tévedése alapozza meg, hanem azok a mulasztások, amelyek a megalapozott döntéshozatal (választás) feltételeit nem teremtették meg. Az I. r. alperes tevékenysége, illetőleg mulasztása annak folytán felróható, hogy orvosa a szülés körülményéről való ismeretei ellenére, illetőleg mulasztása folytán bekövetkezett ismerethiányai miatt eleve nem került olyan helyzetbe, hogy dönthessen a szülés legcélravezetőbb módjáról, miközben az orvos, a hozzákapcsolt felelősséggel csak ebben a helyzetben dönthet. Mindezekre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság az I. r. alperes kártérítő felelősségének megállapítását a kifejtett indoklásbeli kiegészítéssel helytállónak tartotta és az elsőfokú közbenső ítéletet e tekintetben helybenhagyta.

A II. r. alperes személyhez fűződő jogsértése

Az I. és II. r. felperesek testi állapotára vonatkozó egészségügyi adatok, továbbá a személyazonosító adataik a II. r. alperes szakvéleményének elkészítése idején a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény (a továbbiakban: Atv.), valamint az Eatv. védelme alatt álltak. Az egészségi állapotra vonatkozó különleges személyes adatok és az azokhoz kapcsolódó személyes adatok kezelésének feltételeit és céljait szabályozó jogszabály (Eatv.) többek között meghatározza azokat a célokat, amelyek érdekében az adatkezelést végzik (4. §), valamint a tudományos kutatás céljából történő adatkezelés (21. §) és a bírósági megkereséssel kapcsolatos eljárás szabályait (23. §). Ezek azonban elsősorban az adatkezelő - az adott esetben az I. r. alperes - kötelezettségeire vonatkoznak. Az I-II. r. felperesek a keresetüket azonban a személyhez fűződő jogsértés kapcsán nem az I. r. alperessel, hanem a II. r. alperessel szemben terjesztették elő. A II. r. alperes a szakvéleményét nem a bíróság felkérésére, hanem a beavatkozó megbízása alapján készítette el, ennél fogva a szakvéleménye kapcsán nem érvényesül az Atv. 3. §-ának (5) bekezdésében szabályozott vélelem, amely szerint az eljárást kezdeményező hozzájárul a perben érintett személyes gyógykezelésére vonatkozó adatoknak a per keretei között való felhasználásához. A bíróságnak a kereset alapján azt kellett vizsgálnia, hogy az I-II. r. felperesek jogsérelme bekövetkezett-e azzal, ahogyan a II. r. alperes az egyes adatokat a szakvéleményében felhasználta. A jogsérelme alapja az, hogy a személyes adat az érintett hozzájárulása nélkül a sérelmet szenvedett személlyel kapcsolatba hozható. Ennek megítélése során azonban az adott esetben figyelembe kell venni egyrészt azt, hogy az adatok felhasználására az azonosításra való alkalmasság kizárásával került sor, másrészt az adatok célzottan, konkrétan meghatározott eljárás keretében való felhasználás érdekében kerültek a II. r. alpereshez. Ennek alapján a személyes adatnak a meghatározott természetes személlyel való kapcsolatba hozása kizárólag a peres eljárás keretei között valósult meg, amelynek során a Pp. garanciális szabályai zárják ki a jogsérelme bekövetkezésének lehetőségét, hasonlóan ahhoz, amikor az orvosi adatok felhasználására a bíróság által kirendelt orvosszakértői vélemény folytán kerül sor. Mindezekre tekintettel a személyes adat jellegétől megfosztott orvosi adatoknak ezzel a célzott felhasználásával és az így elkészült magánszakvéleménynek a bíróság rendelkezésre bocsátásával a II. r. alperes személyhez fűződő jogsértést nem valósított meg, ezért a Legfelsőbb Bíróság e körben az elsőfokú közbenső ítéletet a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján megváltoztatta, és figyelemmel arra, hogy a II. r. alperessel szemben előterjesztett kereset elbírálása már az elsőfokú határozatban sem közbenső ítéletre, hanem részítéletre tartozott [Pp. 213. § (2) bek.], részítéletet hozott és a keresetet elutasította. (Legf. Bír. Pf. III. 26.023/2000. sz.)

(Megjelent: A Legfelsőbb Bíróság határozatainak hivatalos gyűjteménye 2002/1)